

No: 1702 – Mahreç İşareti

EMİRGAZİ HALISI

Tescil Ettiren

EMİRGAZİ İLÇE TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 08.06.2023 tarihinden itibaren korunmak üzere 18.02.2025 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1702
Tescil Tarihi	: 18.02.2025
Başvuru No	: C2023/000167
Başvuru Tarihi	: 08.06.2023
Coğrafi İşaretin Adı	: Emirgazi Halısı
Ürün / Ürün Grubu	: Halı / Halılar ve kilimler
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Emirgazi İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü
Tescil Ettirenin Adresi	: Akmesit Mah. Şehit Ali Kocatürk Cad. No: 32 Emirgazi KONYA
Coğrafi Sınır	: Konya ili Emirgazi ilçesi
Kullanım Biçimi	: Emirgazi Halısına sağ alt köşeye yerleştirilecek 10x18 cm boyutlarındaki etikette mahreç işareti amblemi, marka adı, desen adı, ilmek sayısı, dokuma tarihi ve üretici bilgileri bulunmalıdır.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Emirgazi Halısı, tercihen coğrafi sınırdaki yetişen küçükbaş hayvanlardan elde edilen yün iplerin kök boya ile renklendirilerek yerel desen ve motifler kullanılarak üretilen bir halıdır. Coğrafi sınırdaki yetiştirilen küçükbaş hayvan yünleri, fire oranı azlığı, boya tutma kapasitesi yüksekliği ve iplerin parlaklığından dolayı tercih edilir. Emirgazi ilçesinde dokumacılık geçmişi 11. yüzyıl Selçuklu Devletinin Anadolu'ya dokumacılığı getirmesi ve başkent Konya'nın dokuma merkezi olmasına kadar uzanır.

Bu teknikte dokunmuş yer yaygısı, duvar örtüsü, namazlağ, yastık, çuval, heybe gibi ürünler desen ve renk çeşitliliği ile geniş bir koleksiyona sahiptir. Ayrıca bölgede her evde bir dokuma tezgâhı bulunur. Yöre halkı günlük ihtiyacı karşılamak ve çeyiz hazırlamak amacıyla dokuma yapar.

Emirgazi'de dokunan halı olarak, tek mihrap kullanıldığı gibi yörede "Hataplı Mihraplı" olarak adlandırılan iç içe mihraplı halılar ve yine aynı yüzyılda dokunan "Madalyonlu" halılar çok önemli yer tutar. Bunlardan; Aktoplu (Akgöbek), Civilgöbek, Köşegöbek vs. gibi örnekler oldukça önemlidir.

Emirgazi Halısı gündelik hayatın çoğu yerinde kullanılır. El dokuması halı gibi eşyaları çeyiz verme geleneği hâlâ devam eder. Emirgazi Halısında lacivert, kırmızı, beyaz ağırlıklı bir renk dağılımı vardır. Tamamen sade şekilde dokunanların yanında geometrik desenlerin olduğu tülüler de vardır.

Emirgazi ilçesinde günümüzde halen halı dokumacılığı yapılan ev atölyeleri bulunur ve özellikle ekim ile nisan ayları arasındaki dokumacılık faaliyetleri yapılır. İlçede halı dışında taban, çeyrek, seccade, duvar pano, yastık, yolluk, kirlent, çanta, koltuk halı, kilim, tül ve cicim dokuma ürünleri dokunur.

Emirgazi'de yöreye özgü, halkın kendi yaratıcılığı ile geliştirilen motifler kullanılır. Emirgazi sekmeli halılarında zeminde bir göbek ve köşelerde "halının cebi" denilen çeyrek göbekler yer alır. Halının bordürlerinde "bıkkır ayak", ceviz ayak", "kıvrımlı toplu ayak", "gül ayak", "zencir" motifleri bulunur. Ayna kısmında ise "lambalı ayak" ya da "kesik ayak" motifleri görülür.

Emirgazi Halısının coğrafi sınırdaki uzun bir geçmişi vardır. Konya ili Emirgazi ilçesinin ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Emirgazi Halısı yöreye özgü geleneksel motifler ile dokunur. Emirgazi Halısı üretiminde kullanılan yünler tercihen coğrafi sınırdaki yetişen Merinos ve Akkaraman ırkı koyunlardan elde edilir. Kök boya için kullanılan bitkiler ise tercihen Karacadağ Dağı'ndan temin edilir.

Dokuma İpliklerinin Elde Edilmesi:

Yapağı, ilkbahar ve yaz aylarında (mayıs sonu ve haziran ayının ilk haftaları) koyunların kırılganlığından; yün ise ağustos ayında kuzu ve koyunların kırılganlığından elde edilen ürünlerdir.

Geleneksel yöntemde yün/yapağının kırkımdan sonra temizliği kuyu veya çeşme başlarında geniş leğenlere ıslatılan yün yassı tahta tokuclar ile vurularak defalarca yıkanırken günümüzde bu işlem yün yıkama makinesi ile yapılır. Yündeki yağ ve kirlerin temizlenmesi amacıyla kil ya da sabun (100 kg yün/yapağı için aynı oranda 2-3 kg arası sabun ve soda) 40-50 °C suda yıkanır ve sonrasında temiz su ile en az 3 kez yıkanarak temizlik işlemi tamamlanır. Genellikle kirli beyaz ya da sarımtırak renkte görünen yünleri beyazlatmak için köylerde kil ve

öyenden faydalanılır. Kil, bulamaç haline getirilerek yün lifi içinde 1-2 gün bekletildikten sonra temiz su ile yıkanıp çalkalanarak yün/yapağının rengi açılması sağlanır. İkinci yöntemde ise; bileşiminde saponin bulunan öven bitki kökü parçalara bölünerek su ile kaynatılır. Kaynama başladığında çalı ile çırpılarak köpürtülen yün bu köpüklü karışım içinde bekletilir ve lif/ipliklerin temizliğı ve ağırtılması sağlanır. Yıkanıp ağırtılan yünler temiz yerlere serilerek güneş altında tam olarak kurutulması sağlanır.

Kurutma işleminden sonra birbirine dolanan yünü açma ve eğrilmesini kolaylaştırma işlemi, geleneksel yöntemde yün tarağı kullanılarak, imece usulü ile kadınlar tarafından defalarca tekrarlanarak yapılır. Tarakların dişlerinde kalan kıymeti az olan yünler, halı dokunacak yünün içine alınmayarak genellikle yatak doldurmak için kullanılır. Taraktan geçirilen yünler sopa ile kabartılarak yünün kola takılabileceğı kalınlıkta “kirmancı kadının” koluna dolandır. Kirman (apraz olarak birbirine geçmiş iki tahtadan ve bir engelli eksenden oluşan alet) ile istenilen kalınlıkta yün iplik haline getirilinceye kadar bükümlü şekilde (liflerin belirli yönde döndürülerek ipliğe dayanıklılık-düzgünlük-yeknesak görüntü sağlayan işlem) eğrilir. Liflerin bükümü ile dayanıklılık ve parlaklığı sağlanır. Bu ipler birleştirilip ile (gelep) yapılarak boyamaya hazır hale getirilir.

Günümüzde yün/yapağının dokuma ipi haline getirilmesi ticari işletmelerde makineler ile yapılır. Hallaç makinesi ile yün/yapağının fiziksel temizliğı yapılarak tarak makinesine (kamgarn) geçişi sağlanır. Tarak makinesinde yün/yapağı açılarak yün lifi haline getirilmesi sağlanır. Tarak makinesinden yün lifleri sıkıştırılmış ve 2 cm çapında fitil olarak çıkar. Buradan vargel makinesine geçerek büküm işlemi yapılır. Böylelikle istenilen kalınlığa göre yün ipi olarak çıkışı sağlanır. ile makinesine aktarılan yün ipler gelep haline getirilerek kökboyama ünitesine aktarılması ile işlem tamamlanır.

Emirgazi Halılarında özğü, atkı ve dokuma ipi yündür. özğü ipleri, 6 numara 12 kat SZ büküm; atkı ipi, 6 numara 18 kat düz büküm ve dokuma ipi 90 g olarak kullanılır.

Dokuma İpliklerinin Renklendirilmesi:

İpliklerin renklendirilmesi genellikle dokuyucuların kendisi tarafından yapılır. Boyamada kullanılan bitki kök ve saplarının istenilen kalitede renklendirme elde edilebilmesi için çiçekler en olgun zamanda, tohumlar olgunlaştıktan sonra, yapraklar çiçeklenme başlangıcında, kabuklar bitki yapraklarını döktükten sonra, toprak altı sürgünler ise ilkbahar ve sonbaharda toplanır. Toplama güneş ışıklarının yeryüzüne dik ve yoğun geldiğı saatlerde yapılarak yıkanmadan açık gölgelik bir yerde zeminden yüksekte tel örgülü sehpalarda kurutulur.

Kökboyama işlemleri alüminyum kazanlarda ve meşe ağacı kuru dalları yakılarak yapılır. Boyama işlemi tamamlandıktan sonra boyalı ipliklerin üzerine meşe odun külü serpilerek bir saat kadar bekletilir. Süre sonunda boyalı ipler silkelenip temizlenerek renklerin parlaklığı artırılması avşarlama ile sağlanır. Kullanılan bitkiler ve renkler aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 1: Emirdağ Halılarında Renklerin Elde Edilme Yöntemi

Renk	Kullanılan Bitki	Yöntem
Kırmızı	Kök boya (<i>Rubia Tinctorum</i> L.)	Bitkinin toprak altı sürgünleri kurutulup öğütölerek 100 °C’de %20’lik kireç kaymağı ile birlikte karışım 60 dk. kaynatıldıktan sonra 75-80 °C’ye getirilen karışımda iplik gelepleri 30 dk. daha kaynatılarak parlak kırmızı renk elde edilir.
Sarı	Asma yaprağı (<i>Vitis vinifera</i> L.)	Toplanan üzüm asma yaprakları kazan zeminine iki kat olarak döşenir ve üzerine bir sıra iplik gelebi, tekrar üzerine yaprak konularak su eklenir. Yaprakların 2-3 saat kaynatılması ile açık yeşil renk elde edilir. Kurutulup öğütölmüş üzüm asma yaprakları %20 oranında demirsülfat ile 100 °C’de 60 dk. kaynatıldıktan sonra iplik gelepleri ilave edilerek 100 °C’de 30 dk. daha kaynatılarak sarı renk elde edilir. Mordan olarak bakır sülfat kullanılması ile de zeytin yeşili renk elde edilir.
Kahverengi	Ceviz kabuğı (<i>Juglans regia</i> L.)	Olgunlaşmamış cevizin dışındaki yeşil kabuklar soyularak kazan içerisinde gelepler ile birlikte kaynatılarak koyu kahverengi (tetir) veya açık kahverengi renk elde edilir. Kabuk miktarı iplik miktarına göre çok olursa koyu kahverengi, az

		kullanıldığı zaman açık kahverengi elde edilir. Boyamada kullanılan ceviz kabuğundan elde edilen tetir denilen kahverengi palamut ağacı meyvesinden de aynı şekilde elde edilir.
Ayva Sarısı	Sütleg�n (<i>Euphorbia</i>)	Kazan içerisinde s�tle�n otu kaynatıldıktan sonra gelepler konularak ayva sarısı renk elde edilir.
Mavi	Havaciva (Ennik Otu) (<i>Alkanna tinctora</i>)	Mordan olarak %20'lik kireç kayma�ı kullanılır. Bitki kökleri kurutulup ���t�ld�kten sonra kök boyamada kullanılarak mavi renk elde edilir.
Koyu Yeşil	Yav�an otu (<i>Veronica hederifolia</i>)	Yav�an otunun kaynadı�ı kazana ta� kara boya maddesi atılarak boya kuvveti arttırılır ve yav�an ye�ili denilen koyu yeşil elde edilir.
Koyu Sarı	Cehri (<i>Rhamnus alaternus</i>)	�alı formundaki cehri tohumlarından kırmızı renk ve yapra�ından yeşil renk elde edilir. Mordan olarak %20'lik kireç kayma�ı kullanıldığında koyu sarı renk elde edilir.
Siyah	�emen (<i>Trigonella foenum-graceum</i> L.)	�emen, y�n lifi ve seç aynı anda 1,5-2 saat kaynatılır ve süre sonunda ta� kara boya ilave edilerek kazan 1-2 saat ateşte tutularak hardal sarısı renk elde edilir. Hardal sarısı rengini alan y�n lifin temiz su ile yıkanarak ta� karaboya ile 1-2 saat kazanda kaynatılması ile siyah renk elde edilir.
Bej	Yalankı otu (<i>Verbascum sinuatum</i> L.)	Yalankı kurusu, y�n ipliği ve su aynı kapta 1-2 saat yavaş yavaş kaynatılması sonucunda açık bej veya bej (fildi�i) renk elde edilir.
Bordo	Kuru soğan kabuğu (<i>Allium cepa</i>)	Kuru soğan kabuğu ile boyanmış gelep; zarı alınmış k�kboya kökü ile 1-2 saat kadar kaynatılarak bordo renk elde edilir.
Koyu Ceviz Ye�ili	Kuru soğan kabuğu (<i>Allium cepa</i>)	Kuru soğan kabuğu ve gelep kazanda 1-2 saat kadar çap ve karalahana ile yavaş yavaş kaynatılarak açık kahverengi (tetir) renk elde edilir. Av�arlandıktan sonra açık kahve renk y�n ipe ta� karaboya eklenerek 1,5-2 saat daha kaynatılarak koyu ceviz yeşil renk elde edilir.
Eflatun	Me�e mazısı (<i>Quercus</i> L.)	Toz haline getirilen meşe mazısı, ta� karaboya ve gelep, 1,5-2 saat yavaş yavaş kaynatılarak koyu eflatun renk elde edilir.

Kökboyama işlemleri alüminyum kazanlarda, meşe ağacı kuru dalları yakılarak yapılır. Kazan içerisinde kaynatma (100  C) en fazla 45 ile 50 dakika olarak yapılır ve ipler aralıklı olarak  atal uçlu a a  dalları kullanılarak kazandan çıkarılan iplerin renk alma durumu kontrol edilerek yapılır. Kaynatma işlemi sonrasında ipler kazandaki su so uyana kadar içerisinde bekletilir. So uyan boyalı su içerisinden ipler temiz su ve sabun ile yıkanarak alınır. Gerginle tirilmiş yerden yüksekteki iplere 5 cm kalınlığı geçmeyecek şekilde serilerek gölgede kurumaya bırakılır. İpler belirli aralar ile alt üst yapılarak eşit olarak kuruması sağlanır.

Kök boya ile boyanan iplerdeki renk parlaklı ın artırılması ‘‘av arlama’’ ile olur. Boyama işlemi tamamlandıktan sonra boyalı ipliklerin üzerine meşe odun külü serpilerek bir saat kadar bekletilir. Süre sonunda boyalı ipler silkelenip temizlenerek renklerin parlaklığı artırılması sağlanır. Böylelikle ilçede geçmişte olduğu gibi günümüzde de 10 ana renk ile doğal kökboyama yapılır.

Emirgazi Halısı dokumasında Kullanılan Malzeme ve Ekipmanlar;

Emirgazi halısında geçmişte meşe ağaçlarından imal edilmiş ıstar tezg hları kullanılırken günümüzde metal malzemeden yapılan germeli metal tezg hlar kullanılır.

Tezgâh: Metal malzemeden yapılan çözüğü iplerinin gerilmesi ile dokumanın yapıldığı ekipmandır.

Kirkit: Demirden yapılmış uç kısmı dişli yapıda, diş aralığı 0,6 cm olarak dişlerin arasına birer çözüğü girecek şekildeki alettir. Dokuma düğümlerinin ve atkı sıralarının üzerine vurularak sıkıştırılmasını sağlar.

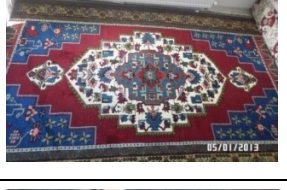
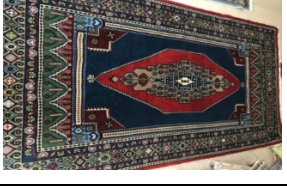
Makas: Halı ilme boylarının her iki sırada bir kez, kesilmesini sağlar. Makasın üzerindeki yükseklik ayarı ile istenilen hav yüksekliği elde edilir.

Bıçak: Çözüğü ipliklerine düğümlenen ilme ipliklerini kesmeye yarayan alettir.

Emirgazi Halısı germeli metal tezgâhlarda asgari 200 cm eninde ve yüksekliği bulunduğu tavan boyuna göre asgari 230 cm olarak tavana monte edilerek kurulmuş bu tezgâhlarda dokunur.

Emirgazi Halısı yöreye özgü geleneksel desenler ile dokunur. Bu desenler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2: Emirgazi Halısı Desen Özellikleri Tablosu

Motif Adı	Açıklama	Görsel
Göbekli	Kırmızı-mavi ağırlıklı; kıvrımlı göbek motifinin dışına sekizgen formda bir ekleme yapılarak içleri yörede “ceviz” denilen motifle dolgulandırılır. Ayrıca zeminde göbeklerden kalan boş kısımlar kenarları basamaklandırılmış yarım ve çeyrek göbeklerle doldurulur.	
Aktoplu	Halının kısa kenarlarında görülen ayna, ayaklık, kemer denilen düzenleme bulunur. Köşe göbekler halının cebi olarak adlandırılır.	
Civilgöbek	Ayaklarda Türkmen gülü motif kullanılması, alt-üst ayna (ayaklık-kemer) kısmında “lamba ayak” motifi kullanılması, bordürlerde “zencir, ceviz ayak, kıvrımlı toplu ayak, bıçkır ayak” motifi kullanılması, merkez ve zeminde mavi ve kırmızı renk kullanılması, göbek uçlarında salbek şeklinde yörede “kelle” denilen motif kullanılır.	
Çavuşgöbekli	Halının zeminindeki büyük göbeğin merkezinde yer alan ve halıya ismini veren geometrik düzenleme hepsinde aynı olmakla birlikte, bu halıların göbek biçimleri, zemin dolguları, bordürdeki desenleri ile dokundukları yöreye özgü karakterdedir.	
Televizyonlu	Zeminde üç büyük top şeklinde göbek sıralanır. Göbeklerden kalan kısımlarda kenarları basamaklandırılır ve yarım göbekler yer alır. Halının zemini kırmızı göbekler mavidir. Göbek yörede “kıvrım” denilen geometrik motiflerle sınırlandırılır.	
Sekmeli	Zeminde bir göbek ve köşelerde “halının cebi” denilen çeyrek göbekler yer alır. Halının bordürlerinde “bıçkır ayak”, ceviz ayak”, “kıvrımlı toplu ayak”, “gül ayak”, “zencir” motifleri bulunur. Ayna kısmında ise “lambalı ayak” ya da “kesik ayak” motifleri görülür.	

Cevizli	Cevizli göbek şeklinde isimlendirilen düzenleme genellikle yastıklarda görülür. Bu düzenleme göbek içerisine “ceviz ve çiçek” denilen motifler yerleştirilir. Kısa kenarlara “yan ayak” denilen kalın kuşaklar yerleştirilir.	
Akrepli	Seccade ana zemini raport şeklinde bölünmüştür ve her bir alana akrep motifleri stilize edilerek yerleştirilir. Aynı düzenleme birbirini tekrar eder şeklinde yerleştirilir.	

Tablo 3: Emirgazi Halısı Teknik Özellikleri Tablosu

Halı türü	En (cm)	Boy (cm)	10 cm ilmek sayısı (adet)	1 m ² 'de asgari ilme sayısı
Taban halısı salon	200	300	22	484.000
Taban halısı oda	160	240	22	484.000
Çeyrek halısı	120	180	22	484.000
Seccade halısı	80	100	22	484.000
Yolluk halısı	85	150	22	484.000
Minder halısı	60	60	22	484.000
Yastık halısı	45	90	22	484.000
Duvar halısı	140	190	22	484.000
Kırlent yastık halısı	40	60	22	484.000
Tülü salon	440	550	8	6.400
Tülü oda	130	200	8	6.400
Kilim	175	330	-	-

Halı ebatlarına göre tezgâhta planlama yapılır. Belirlenen ölçülere göre çözgü ipleri tezgâha belli aralık ve gerginlikte çözülür. Tezgâhının alt ve üst levheleri arasında halı boyunca birbirine paralel olarak aynı gerginlikte gerilmiş çözgüler çapraz alınır. Başlangıcından itibaren 10 cm'lik çizgiler (çapkı alma) alınır ve bu çözgü üzerinde dokuyucunun hazırladığı halı kompozisyonunu dokumasına yardımcı olur. Toplam uzunluğun 10 cm saçak payı hesap edilerek çiti örgüsü, üzerine kilim örgüsü ve son olarak zincir örgüsü dokunarak ilmeli dokuma bölümüne geçilir.

Halının başlangıç ve bitişinde yörede “zincir” denilen bir çeşit çiti örgüsü yapılır. Düğüm sırasından önce “toprakçalık” denilen, ilmeksiz kilim örgüsü dokunur. Halı düğümü olarak Türk (Gördes) düğüm tekniği kullanılır. Her sıra düğümden sonra önce süzme, sonra basma kapalı düğümle atıklar atılır. Kapalı ya da çift düğüm de denilen teknik, yörede dokunan bütün halılarda görülür. Çift çözgü üzerine atılan düğüme yörede “ilme” denir. Her düğüm sırasından sonra iki sıra atkı (geçki) atılarak sıkıştırılmak suretiyle dokuma devam eder. Hav yüksekliği yaklaşık 0,5 cm'dir. Halıların düğüm sıklığı ise 1 dm²'de 22 ilmedir.

Renkler; halılardaki motif, desen (kompozisyon) ve renkler yöreye özgüdür. Halılarda zemin ve göbek bölümünde çivit mavisi, açık mavi ve bordo kırmızısı esas renklerdir. Dokumalarda tetir bordürlerde; pembe, yeşil renk, pek belirli olmayan kirli beyaz ve krem rengi zemin ve göbek bölümünde bulunur. Bordür, alt kenar ve köşe bölümlerinde; açık-koyu kahverengi, beyaz, hardal sarısı, pembe ve gri tonları görülen örnekler çoğunluktadır. Emirgazi Halıları; düğüm sayısına göre kaba taban halı grubunda yer alır. Taban ve çeyrek dokuma halıları ¼ raport simetri özellik gösterir.

Emirgazi Halısı Taban ve Çeyrek Türleri:

Emirgazi Halısının taban ve çeyrek türleri, iç içe geçmiş 5 dikdörtgen çerçeve ile oluşturulan kenar suyuyla dokunur. Dışarıdan içeriye doğru; ince kıyı kolonu/paspas (kilim örgüsü veya kenar örgüsü) dokuması, birinci ve beşinci kenar suyu birbirleri ile tekrar niteliğinde olmakta ve genellikle sinek kanadı, su yolu, zincir motifleri ile dokunur. İkinci ve dördüncü kenar suları da birbirlerinin tekrarı niteliğinde genellikle ceviz ayak, gül ayak motifler ile dokunmaktadır. Üçüncü kalın kenar suyu bordür olarak adlandırılmakta ve genellikle kıvrım, toplu kıvrım ayak motifleri çoğunlukla tetir renkte iplik kullanılarak dokunur.

Halıyı çevreleyen ana bodürlerin dışında yatayda iki kısa kenarda bordürle zemin arasında “ayaklık”, “ayna”, yörede “kemer” denilen bir alan bulunur ve kalınlığı bordürden fazla olmaz. Bu kısımlarda “lambalı ayak”, veya “kesik ayak” motifleri kullanılır. Halının ana bordürleri dışında zemini ince hat kuşatır. Buna “bıçkır ayak” denir. Halının merkezinde yer alan ana göbeğin dört köşesinde yörede “halının cebi” denilen düzenlemede “Türkmen gülü” motifi ve bitkisel motifler yer alır. Halı merkezinde halının büyüklüğüne göre bir veya iki göbek bulunur. Halı zemininde, çivit mavisi, kırmızı; göbek kısımlarında beyaz, mavi ve tetir renkte ipler kullanılır. Dokumaların genelinde merkezdeki göbeğin rengi “sandık” düzenlemesi ile zemin renginden ayrılır. Göbek formu kare, dikdörtgen, çokgen, eşkenar dörtgen, oval formlarından birisi olabilir. Genellikle iki uç kısımlarında salbek formu aktoplar (kelle) farklı büyüklükte yer alır. Göbeklerin iç kısımlarında “kıvrımlı kol”, “yıldız”, “gül”, “ceviz”, “hançer”, “lale” denilen motifler, bitkisel düzenlemeler ve küçük geometrik motifler bulunur. Aktoplarda çoğunlukla çiçek motifleri yer alır.

Dokuması tamamlanan halı tezgâhtan çıkarılmadan önce çözgü ipleri ölçülerek 10 cm uzunlukta kesilir. Tezgâhtan çıkarılan halının saçakları düzeltilip istenilen şekilde uçları tek veya iki sıra halinde bir çeşit zincir ile bağlanarak estetik bir görünüm verilir. Halı önce kaba pisliklerinden arındırılır ve sonrasında pürmüz ile halı sırtındaki yün lif artıkları yakılır. Çalı süpürgesi ile yeterince süpürülerek ilk temizliği tamamlanır.

İlk temizlikten sonra halılar sabun ile yıkanır. Çamaşır suyu başta olmak üzere herhangi bir kimyasal kullanılmaz. Yıkamada gelberi tırmığı (ahşap saplı ucu 5 ile 7 cm uzunlukta dişleri olan alet) ile her yönden taranarak pisliklerinden arındırılır. Gölgelek yerde kurutma sehpalara asılarak hava akımı yardımı ile doğal olarak kurutulur.

Kurutulan halı ahşap veya metal germe tablalarına alınarak olabildiğince gerdirilir. Hav yüksekliği 5 ile 3 mm arasında olacak şekilde ayarlanarak makine ile tıraş edilir. Bu aşamadan sonra halı tekrar yıkamaya alınır. Yıkamadan önce halıya klorlama (100 l suya 5 kg kireç kaymağı) işlemi uygulanarak yün iplerinin renginde parlama ve estetik görüntü sağlanır. Tekrar sabun ile yıkanan halı bolca temiz su ile yıkanarak önce fazla suyu bırakması sağlanır. Ardından gölgelik yerde hava akımı ile metal sehpalarda kurumaya bırakılır. Hav yüksekliği kontrol edilir. Eğer istenilen düzgünlük sağlanamamış ise işlemler tekrar edilir.

Dokumalar, üzerinde bulunan motiflere göre Madalyonlu, Göbekli, Aktoplu, Cıvılgöbek, Kavaklı, Bademli, Çavuşgöbekli, Televizyonlu, Merdivenli, Mihraplı, Köşegöbek, Kars kapısı, Ceviz, Kelebek, Akrepli gibi isimler ile bilinir. Bu isimlendirmelerden Televizyonlu, Ceviz, Kelebek, Akrepli halı örnekleri yöresel adlarla bilinen, bu isim ve kompozisyonları ile yöreye özgü dokuma örnekleridir.

Emirgazi Halısı Seccade Türü:

Emirgazi Halısının seccade türü Türk (Gördes) düğümü ile 80 x 100 cm ebatlarında 1 dm²'de 22 ilme olarak dokunur. Halıda 1 sıra “Sina düğümü” denilen zincir örgü ile çiti yapıldıktan sonra net 4 cm saçak payı bırakılır. Daha sonra 5 cm kilim dokuma ve sonrasında 1 sıra zincir örgüsü yapılır. Seccade halı dokumaları 1/2 simetri özelliğindedir. Halının ilmeli bölümü kompozisyon özelliklerine göre kandilli, minareli, mihraplı ve camili seccade olarak bilinir. Yörede hayat ağacı, kubbeli cami, ters kandil seccade şeklinde adlandırılan halılar özgünlük gösterir.

Renkler; halılardaki motif, desen (kompozisyon) ve renkler yöreye özgüdür. Halılarda çivit mavisi, açık mavi, kırmızı ve pembe renkler esastır. Ayrıca tetir, yeşil, kirli beyaz, krem ve koyu kahverengi, nadiren hardal sarısı renk kullanılır.

Diğer Emirgazi Halı Türleri:

Emirgazi halı dokuma çeşitleri arasında yastık, duvar halısı, duvar pano halısı, halı çanta ve halı minder dokumaları bulunur. Dokumalar Türk (Gördes) düğümü ile 1 dm²'de 22 ilme ile dokunur.

Yastık halılarının desen ve kompozisyonları taban ve kelle halılarındaki kompozisyon düzenlemelerine benzer, merkezde bir göbek-top, göbekten kalan kısımlarda “halının cebi” denilen ¼ düzenleme görülür. Göbeğin içinde “cevizli”, “yıldızlı” ve bitkisel motifler bulunur. Halıda zemin rengi kırmızı olup, köşe kısımları lacivert renk ile bilinir.

Duvar halılarının desen ve kompozisyonları diğer halılardan farklı olarak düzenlenir. Bu halılarda çoğunlukla hayvan figürleri, doğadan sahneler stilize bir şekilde uygulanır. Bazı örneklerde ise kenarları bordürlerle çevrili rumi ve penç ve stilize çiçek motifleri yer alır. Bu örneklerde mavi, kırmızı, beyaz renkler kullanılır. Günlük hayatta kullanılan halı çanta ve heybelerin desen ve kompozisyonlarında geometrik, hayvansal ve stilize bitkisel motifler kullanılır. Bu motiflerde sarı, kırmızı, mavi, beyaz renkler kullanılır.

Emirgazi Halısı Tülü Türü:

Yaz aylarında yaylaya çıkan yöre halkı, toplandığı zaman çok yer tutmaması ve hafif olması nedeniyle, tülü halılarını beraberinde götürmeyi tercih eder. Genellikle yer yaygısı ve bastırık örtüsü olarak kullanılan tülü dokumaları günümüzde farklı alanlarda da kullanılır. Tülü; yörede koyunyünü ve seyrek olarak keçi kılı ile uzun havlı olarak dokunan tülü türünde de Türk (Gördes) düğüm tekniği kullanılır. İlme uçlarının kesilmeyip 5 ile 7 cm arasında bırakılır. Yumuşak olması en büyük özelliği, bunun nedeni ise %5 oranında dokuma yün ipliğine tiftik ilavesi yapılmış olmasıdır. İlme sıraları arasına 3-4 cm atkı atılarak, hav uçları uzun bırakılır, makas kullanılmaz. Genellikle desensiz ya da seyrek olarak geometrik motifli (çapraz, muska gibi) dokunan tülü türünde de bitkisel motifler kullanılmaz.

Tülü dokumaları metal tip germe tezgâhlarda dokunur. Genellikle saçak payı olarak 10 cm’lik bir çözgü bırakılır. Ön ve arka tellerin birbirinden düz ya da çapraz şekilde ayrılması için çözgü iplikleri üzerine gücü örgüsü 10 ile 15 sıra olarak yapılır. Çiti örgüsü 3 ile 5 kez yapılır. 1 dm²’de 8 Türk düğümü bulunur. İlmeler arasında dört ile beş cm atkı geçirilerek dokuma yapılır. Dokumanın sağlam olması için, halı uzunluğu kadar iki yan kenarlarda kilim örgüsünün devamı şeklinde ilme atılmadan; yanlardaki iki ya da üç çözgü çiftine kenar örgüsü yapılır.

Desenli örneklerde ise ilmeler arasındaki atkı sıraları daha azdır. Bu dokumalar teknik özelliklerinden dolayı genellikle geometrik bezeme şeklinde yapılır. Hayat ağacı, koçboynuzu gibi geometrik motiflerin zemin ve bordür bölümlerinde genellikle sınırlama yapılmadan, serbest uygulandığı görülür.

Emirgazi Halısı Kilim Türü:

Emirgazi Halısı kilim türünün diğer halılardan farkı havsız ve düğümsüz dokunması, düz dokuma yaygılardan ayrılan yönü ise, iki iplik sistemi ile yapılması ve desenlerinin kabarık olmamasıdır. Tezgâha dik gerilen iplerin bir altından, bir üstünden geçirilen yatay ipler (desen ipi) dokumanın şekline göre az veya çok kirkitlenerek sıkıştırılır. Desen ipi (atkı) dokumanın bir başından diğer başına kadar geri döndürüldüğünden yüzeyde herhangi bir bölünme meydana gelmez. Atkılarının sıkıştırılması sırasında da çözgü ipleri görülmez.

Kilim dokumada kullanılan çözgü ve atkı iplikleri kökboyalı, ince ve bükümlüdür. Germe tip metal tezgâhlarda değişik ebatlarda kilim dokuma yapılır. Çözgü iplikleri üzerine çiti örüldükten sonra atkı atılmaya başlanır. Dokumanın başlangıcında ve bitişinde 5 sıra atkı ipi ile düz dokuma yapılır.

Emirgazi Halısı kilim türü desensiz, sade (düz) dokunur veya farklı renkteki ipliklerle kuşaklar halinde halkın “çıbık”, “çubuk” dediği enine çizgili olarak dokunur. Bazı örneklerde ise su yolu, pıtrak gibi motiflerin dokunduğu görülür. Kilimlerde kırmızı, mavi, mor, siyah, tetir, sarı gibi renkler kullanılır.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Emirgazi Halısının geçmişi eskiye dayanır. Emirgazi ilçesinin ekonomisinde ve kültüründe önemli bir yere sahiptir. Üretiminde motif, kompozisyon ve renk seçimi ustalık gerektirir. Bu sebeplerden coğrafi sınır ile ün bağı bulunan Emirgazi Halısının bütün üretim aşamaları coğrafi sınırda gerçekleştirilir.

Denetleme:

Denetimler; Emirgazi İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünün koordinatörlüğünde, Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Emirgazi Kaymakamlığı ve Emirgazi Belediyesinden konuda uzman 4 kişilik denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetimler düzenli olarak yılda bir kez, ihtiyaç duyulduğunda ve şikâyet halinde ise her zaman yapılır.

Denetim merci Emirgazi Halısı üretiminde aşağıdaki kriterlere göre denetim yapar.

- Yün / yapağının işleme ve kökboyama tekniğine uygun olup-olmadığını,
- Ürün çeşitlerine göre ilmek sayısı,
- Özgün motif, desen kompozisyonu ve renklerle tekniğine uygun yapılıp yapılmadığını,
- Emirgazi Halısı ibaresi ile mahreç işareti kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.